

Vergaderjaar 2006–2007

**21 501-34**

**Raad voor Onderwijs, Jeugdzaken en Cultuur**

**Nr. 78**

## **VERSLAG VAN EEN SCHRIFTELIJK OVERLEG**

Vastgesteld 14 februari 2007

Binnen de vaste commissie voor Onderwijs, Cultuur en Wetenschap<sup>1</sup> hebben enkele fracties de behoefte om enkele vragen en opmerkingen voor te leggen inzake het Europaoverleg over de Raad voor Onderwijs, Jeugdzaken en Cultuur (OJC) van 16 februari a.s. en het Europaoverleg over de Informele Raad Cultuur en Media van 12 en 13 februari a.s.<sup>2</sup> Bij brief van 14 februari 2007 heeft de minister deze beantwoord. Vragen en antwoorden zijn hierna afgedrukt.

De fungerend voorzitter van de commissie,  
Aptroot

Adjunct-griffier van de commissie,  
Boeve

<sup>1</sup> Samenstelling:

Leden: Van der Vlies (SGP), Van de Camp (CDA), Hamer (PvdA), Slob (CU), Remkes (VVD), Tichelaar (PvdA), Joldersma (CDA), De Vries (CDA), Van Vroonhoven-Kok (CDA), Aptroot (VVD), fng. voorzitter, Smeets (PvdA), fng. ondervoorzitter, Leerdam (PvdA), Van Dam (PvdA), Donner (CDA), Abel (SP), Van Leeuwen (SP), Schinkelshoek (CDA), Verdonk (VVD), Bosma (PVV), Pechtold (D66), Zijlstra (VVD), Van Dijk (SP), De Rooij (SP), Ouwehand (PvdD) en Dibi (GL).

Plv. leden: van der Staaij (SGP), Ferrier (CDA), Wolbert (PvdA), Ortega-Martijn (CU), Weekers (VVD), Kalma (PvdA), Atsma (CDA), Sterk (CDA), Van Bochove (CDA), Ten Broeke (VVD), Eijnsink (PvdA), Besselink (PvdA), Roefs (PvdA), Hessels (CDA), Van Bommel (SP), Langkamp (SP), Biskop (CDA), Dezentjé Hamming (VVD), Fritsma (PVV), Van der Ham (D66), Nicolai (VVD), Leijten (SP), Gerkens (SP), Thieme (PvdD) en Azough (GL).

<sup>2</sup> Hierbij worden de volgende documenten betrokken:

- de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 19 december 2006 inzake het verslag van de OJC-Raad van 13 en 14 november 2006 (Kamerstuk 21 501-34, nr. 74)
- de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 30 januari 2007 inzake de geannoteerde agenda van de OJC-Raad van 16 februari a.s., deel Onderwijs (Kamerstuk 21 501-34, nr. 75)
- de brief van de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport d.d. 2 februari 2007 inzake de geannoteerde agenda van de OJC-Raad van 16 februari a.s., deel Jeugd (Kamerstuk 21 501-34, nr. 76)
- de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 2 februari 2007 inzake de geannoteerde agenda van de Informele Raad Cultuur en Media van 12 en 13 februari a.s. (Kamerstuk 21 501-34, nr. 77)
- Fiche 3: Mededeling – Doelmatigheid en rechtvaardigheid Europese onderwijs- en

- opleidingsstelsel; COM (2006) 481 d.d. 15 november 2006 (Kamerstuk 22 112, nr. 471)
- de brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 1 december 2006 inzake lijst met vragen m.b.t. Fiche 10: «Verdere maatregelen voor de oprichting van een Europees Technologie-Instituut (EIT)» Mededeling van de Commissie aan de Europese Raad en Fiche 11: «Invulling van de moderniseringsagenda voor de universiteiten: onderwijs, onderzoek en innovatie» Mededeling van de Europese Commissie aan de Europese Raad en het Europees Parlement (Kamerstuk 22 112, nr. 477)
- Fiche 3: Aanbeveling Europees Kwalificatie Raamwerk Leven lang leren d.d. 21 december 2006 (Kamerstuk 22 112, nr. 479, fiche 3)
- Fiche 1: Mededeling Europees Instituut voor Technologie d.d. december 2006 (Kamerstuk 22 112, nr. 481, fiche 1)
- Fiche 2: Mededeling «Adult learning: It is never too late to learn» d.d. 27 december 2006 (Kamerstuk 22 112, nr. 481, fiche 2)

## Inhoudsopgave

<b>Inleiding</b>	<b>2</b>
<b>I Geannoteerde agenda Onderwijs, Jeugd en Cultuurraad van 16 februari 2007, deel onderwijs</b>	<b>2</b>
1. Bijdrage van de OJC-Raad aan de Europese Voorjaarsraad	2
2. Discussievragen over de toekomst van het EU Onderwijs- en Opleidingsprogramma 2010	3
3. Fiches	5
<b>II Informele Raad Cultuur en Media d.d. 12 en 13 februari</b>	<b>6</b>
<b>III Reactie van de minister</b>	<b>7</b>

### Inleiding

De leden van de CDA-fractie hechten eraan regelmatig met het kabinet te kunnen overleggen over de inbreng van Nederland bij de OJC-Raad. Het is volgens deze leden zeer belangrijk omdat uit fiches, mededelingen en de geannoteerde agenda blijkt dat de OJC-Raad op Europees niveau aandacht besteedt en voortgaat op een aantal onderwerpen waaraan (in Nederland) op nationaal niveau al volop wordt gewerkt en waar leden van deze fractie belang aan hechten. Dit betreft onderwerpen als een leven lang leren, het belang van hoogstaand innovatief onderzoek en een Europees kwalificatie raamwerk. Het moet deze leden dan ook van het hart dat het hen absoluut niet bevalt dat, zoals gesteld in een interne brief van de griffier van de vaste commissie voor Europese Zaken aan diverse vaste Kamercommissies inzake «tijdigheid BNC-fiches periode 1 oktober–31 december 2006» (OCW-07–39) dat onder andere op OCW-terrein meer dan de helft van de fiches te laat verschijnt. Het verankeren van nationaal beleid met Europees beleid en omgekeerd moet ertoe leiden dat we een sterker en beter Europa – waar Nederland onderdeel van uitmaakt – krijgen op terreinen van ondermeer onderwijs, kennisinnovatie, onderzoek, werk, et cetera. Daarvoor is proactief overleg, dus het bijtijds ontvangen van de juiste informatie, en het realiseren van regelmatig overleg van essentieel belang. Deze leden vragen dan ook hoe dit in de toekomst verbeterd kan worden en zien een reactie op dit punt graag tegemoet.

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de geannoteerde agenda van de Onderwijs Jeugd en Cultuur (OJC) Raad en de Informele Raad Cultuur en Media. De algemene conclusie van deze leden is dat het ambitieniveau van het kabinet te wensen over laat.

De leden van de VVD-fractie hebben met belangstelling kennisgenomen van de genoemde stukken. Zij hebben daar enkele vragen en opmerkingen bij.

## **I GEANNOTEEERDE AGENDA ONDERWIJS, JEUGD EN CULTUURRAAD VAN 16 FEBRUARI 2007, DEEL ONDERWIJS**

### **1. Bijdrage van de OJC-Raad aan de Europese Voorjaarsraad**

Ten aanzien van het agendapunt over de **Lissabon-doelstellingen** oordelen de leden van de PvdA-fractie dat de algemeen geformuleerde OJC-boodschap waarschijnlijk een goed compromis is tussen de lidstaten. Dat maakt dat de tekst weliswaar veel draagvlak heeft, maar anderzijds ook niet getuigt van ambitie en concrete doelstellingen. In algemene zin is

dat ook het probleem van de Lissabon-agenda. Hoe zorgen we nu dat het gevoel van urgentie overal in Europa even groot is en dat we in Nederland ambitieus werken aan de impuls van onderwijs, kennis en innovatie? Kan de minister de boodschap nader concretiseren en erop aandringen dat in de OJC-Raad wordt gesproken over wat (bij voorkeur in VBTB-terminologie) in 2010 het resultaat moet zijn, en wat precies door de lidstaten gerealiseerd moet zijn. Specifiek moet daarbij het beslechten van grenzen aandacht krijgen: samenwerking in innovatie, studeren over de grenzen; en concreet beleid om het lerarentekort op te vangen. De leden van de PvdA fractie adviseren de minister om in te stemmen met de kernboodschap, maar niet zonder de procedureafspraken om te komen tot nadere concretisering en niet zonder gemaakte afspraken over het tijdsbestek waarbinnen deze concrete doelen worden gerealiseerd.

## **2. Discussievragen over de toekomst van het EU Onderwijs- en Opleidingsprogramma 2010**

Hoewel de leden van de CDA-fractie in het kader van het werkprogramma 2010 het een positieve zaak vinden dat er op proactieve wijze wordt nagedacht over toekomstig beleid blijft het voor de CDA-leden onduidelijk wat het kabinet in het 2010 werkprogramma wil krijgen. Betreft dit alleen de onderwerpen als leraren, onderzoek, leven lang leren/blijvend leren en de sociaal culturele kant van onderwijs? De leden horen graag welke onderwerpen er nog meer besproken worden en welke onderwerpen het kabinet zelf nog op de agenda wil krijgen. In het bijzonder vragen deze leden welke aandacht er op Europees niveau wordt besteed aan onderwerpen als voor- en vroegschoolse educatie en voortijdig schoolverlaten. Tevens vragen de leden wanneer het kabinet alleen voornemens is te gaan spreken over leraren, onderzoek, leven lang leren/blijvend leren en de sociaal culturele kant van onderwijs wat dit concreet betekent, op welke wijze deze onderwerpen in het werkprogramma passen en wat dit oplevert. Op welke wijze wordt in het werkprogramma 2010 rekening gehouden met de startpositie van met name de nieuwe Europese lidstaten? Is het kabinet van mening dat, juist op de terreinen van onderwijs, de 27 landen op één hoop gegooid kunnen worden?

De leden vragen welke wijze het werkprogramma zich verhoudt tot de ontwikkelingen op nationaal niveau ten aanzien van de onderwerpen leraren, onderzoek, leven lang leren/blijvend leren en de sociaal culturele kant van onderwijs. Wat beoogt het kabinet precies op Europees niveau te bereiken op het terrein van leraren? Op welke wijze sluit Europese interesse voor dit onderwerp aan op de Nederlandse aandacht ten aanzien van de kwaliteitseisen die gesteld worden aan leraren en lerarenopleidingen? Hoe stelt de minister zich dat voor, zo vragen de leden.

Voorts merken deze leden op dat het kabinet pleit voor extra onderzoek en evaluaties. Tevens onderschrijft het kabinet het belang van evidence based policy. Deze leden vragen op welke wijze het kabinet daaraan invulling wil geven en waar dit onderzoek zal worden ondergebracht. Hoe ziet het kabinet de uitwerking van evidence based onderwijsonderzoek en beleid voor zich? Welke plek moet dit op Europees niveau krijgen ten aanzien van nationaal niveau; hoe verhoudt zich dat met elkaar? Ook vragen deze leden zich af welke rol zou bij bovenstaande het Europees Technologie-instituut (EIT) moeten krijgen? De leden van deze fractie hebben altijd gepleit voor een virtueel instituut met in ieder geval géén zware structuur. Nu wordt er gesproken van een uitvoerend comité dat uit ten hoogste 60 personen zal bestaan. Is dat niet wat veel, zo willen deze leden weten. Is al bekend waar dit instituut moet komen? Bovendien willen deze leden weten hoe het gaat met de kosten: vindt het kabinet dat de lidstaat waar het EIT gevestigd zal gaan worden een grotere bijdrage

moet leveren? Op welke wijze past een mondiale visie in de plannen van het kabinet naar meer onderzoek, vragen de leden van voornoemde fractie.

Vervolgens verwijzen de leden naar de voornemens met betrekking tot een leven lang leren. Hoe verhoudt zich de ontwikkeling van een nationale strategie voor leven lang leren met de mededeling van de Europese Unie. De leden bespeuren hier een sterke economische interpretatie bij het belang van een leven lang leren. Op nationaal niveau speelt ook de persoonlijke ontplooiing en de sociale, maatschappelijke kant van een leven lang leren een grote rol. Hoe gaat het kabinet deze belangrijke aspecten van een leven lang leren op Europees niveau onder de aandacht brengen? De leden van deze fractie zouden er aan hechten als er meer concrete voorstellen tot het daadwerkelijk mogelijk maken van een leven lang leren op tafel zouden komen. Graag horen zij welke voorstellen er op tafel liggen en, voor het ongunstige geval dat die er niet liggen, horen deze leden graag hoe men dan leven lang leren vorm wil geven.

De leden merken voorts op veel waarde te hechten aan aandacht voor de sociaal-culturele zijde van onderwijs. Op welke wijze wil het kabinet dit in de Raad aan de orde stellen? Gaat het hier dan om gedeelde waarden en normen, om het gevoel Europese burgers te zijn? Hoe krijgen we dit op de agenda van de 27 lidstaten, zo vragen de leden van deze fractie.

Afrondend hechten de leden sterk aan meer duidelijkheid en vergelijkbaarheid waar het gaat om diploma's; ergo, de kwalificatiestructuur. Deze leden pleiten er dan ook voor dat dit de komende jaren prominenter op de agenda zal komen te staan. Er moet een veel betere afstemming komen, zeker nu Europa uit 27 lidstaten bestaat. Daarbij vragen deze leden of het verstandig is om een kwalificatiestructuur op sectoraal niveau te ontwikkelen. Zouden sectordoorberekende werkgroepen of tenminste overleggen niet efficiënter kunnen werken en zou dit niet kunnen voorkomen dat alle sectoren opnieuw het wiel moeten uitvinden? Deze leden bepleiten geenszins dat overal hetzelfde beleid gevoerd zou moeten worden, maar vinden nogmaals afstemming wel gewenst. Overigens kunnen deze leden bij de huidige mededelingen en fiches niets terugvinden over het voortgezet- en primair onderwijs. Zij vragen het kabinet een reactie hier op. De leden horen graag waarom er gekozen is voor zo'n lang tijdspad ten aanzien van het ontwikkeltraject. Pas in 2011 zal er meer duidelijkheid zijn. De leden van deze fractie denken dat het zeer wenselijk is, en zeker ook mogelijk, dit moment naar voren te halen. Tevens vragen de leden op welke wijze het ontwikkelen van een Europees raamwerk aansluit bij ontwikkelingen op nationaal niveau. Hoe past dit bijvoorbeeld binnen het herontwerp en kwalificering van het mbo? Deze leden zouden ervoor willen pleiten om bij de ontwikkeling van een Europees raamwerk tegelijkertijd een ijking van opleidingen van landen van buiten de Europese Unie te betrekken. Volgens deze leden is dat maar een kleine moeite met een groot voordeel. Zo heeft op nationaal niveau het niet duidelijk kunnen ijken van kwalificaties direct effect op de vergoeding voor scholen als gevolg van de nieuwe gewichtenregeling die nu immers aan de hand van diploma's van ouders bepaald wordt. Is dit volgens het kabinet haalbaar, zo willen deze leden weten.

Ten slotte zijn de leden verheugd dat belangrijke onderwerpen op het terrein van onderwijs niet alleen op de nationale agenda, maar ook op de Europese agenda (zullen gaan) voorkomen. Deze leden hopen dan ook dat het kabinet op een proactieve wijze nationale prioriteiten op een concreet niveau in het toekomstige werkprogramma zal krijgen. Hierbij denken zij in het bijzonder aan hoger onderwijs, onderzoek, voortijdig schoolverlaten en de positie van de leraar.

De leden van de PvdA-fractie constateren bij de voorstellen van de toekomst van het Europees Onderwijs- en Opleidingsprogramma 2010 dat het kabinet zich geen buil kan vallen aan de inbreng die ze in gedachten

heeft. De leden vinden echter dat het kabinet te weinig concreet is. Er worden geen harde doelen en verwachte prestaties benoemd, wat de kracht van de inbreng van het kabinet ondermijnt. Wat verstaat het kabinet onder de «sociaal-culturele kant» van het onderwijs en wat wil ze op dat front bereiken? Wat zijn «goede onderwijspraktijken» in de beleving van het kabinet (die moeten worden vergeleken)? Wat wil het kabinet inbrengen over flexibilisering van de arbeidsmarkt? Wat vindt het kabinet daarvan, zo willen deze leden weten.

### 3. Fiches

*Fiche 1: Mededeling Europees Instituut voor Technologie (EIT) d.d. 27 december 2006<sup>1</sup>*

De leden van de PvdA-fractie kunnen zich vinden in de randvoorwaarden die door het kabinet namens Nederland worden ingebracht. De evaluatie vinden zij van groot belang om in de gaten te houden of er van de beoogde effectiviteit ook daadwerkelijk sprake blijkt te zijn. Nu het erop lijkt dat het instituut daadwerkelijk gaat bestaan, willen de leden het kabinet adviseren zich sterk te maken om de hoofdvestiging van het instituut naar Nederland te halen.

Aansluiting is zeer goed mogelijk bij Nederlandse regio's die nu al een sterk innovatief karakter hebben, bijvoorbeeld Eindhoven. Kan het kabinet zeggen welke activiteiten zij gaat ondernemen om de lobby hiervoor in gang te zetten, zo willen de leden weten.

De leden van de VVD-fractie steunen in grote lijnen de inzet van het kabinet. Zij benadrukken daarbij dat een EIT alleen als netwerkorganisatie dient op te treden en dat het geen fysiek instituut mag worden. Zij vinden ook dat het EIT geen onderwijsinstelling mag worden. Dit is ook de insteek van het kabinet. De leden maken zich zorgen maken over de effectiviteit, ook gezien de ervaringen met het innovatieplatform in Nederland. Daarom wordt gevraagd om in te zetten op een evaluatie van de effectiviteit van het EIT na drie jaar. Zonder een dergelijke evaluatie hebben deze leden bezwaren tegen het instellen van een EIT. Zij steunen het kabinet in haar punt dat de financiering niet solide genoeg is en daarmee dus momenteel een blokkade is voor oprichting van een EIT.

*Fiche 3: Mededeling – Doelmatigheid en rechtvaardigheid Europese onderwijs- en opleidingsstelsel d.d. 15 november 2006<sup>2</sup>*

De leden van de PvdA-fractie kunnen zich vinden in de inzet van het kabinet ten aanzien van de doelmatigheid en rechtvaardigheid Europees onderwijs- en opleidingsstelsels.

De leden van de VVD-fractie steunen in grote lijnen de inzet van het kabinet. Hierbij hebben zij de opmerking dat kansgelijkheid in het onderwijs dient te gaan over financiële toegankelijkheid en niet over de inhoud van het onderwijs zelf. Dat laatste gaat over de ontwikkeling van ongelijke talenten en dus niet over het streven naar gelijkheid. Deze leden willen geen middelmaat via de Europese achterdeur binnenhalen. Het lijkt erop dat het kabinet ook kiest voor deze lijn en de leden zullen erop aandringen dat het kabinet dit helder aangeeft.

*Fiche 3: Aanbeveling Europees Kwalificatie Raamwerk Leven lang leren d.d. 21 december 2006<sup>3</sup>*

Het baart de leden van de PvdA-fractie zorgen dat andere lidstaten de vrijwilligheid van het nakomen van de ambitieuze afspraken, immers voor

<sup>1</sup> Kamerstuk 22 112, nr. 481.

<sup>2</sup> Kamerstuk 22 112, nr. 471.

<sup>3</sup> Kamerstuk 22 112, nr. 479.

2009 moet alles geïmplementeerd zijn, zo voorop willen stellen (laag ambitieniveau dus en weinig bereidheid tot samenwerking). Deze leden willen weten wat het kabinet daar aan doet, of ze het realistisch acht dat het raamwerk daadwerkelijk in 2009 is geïmplementeerd en wat ze nodig acht (internationale druk bijvoorbeeld) om dit te realiseren.

De leden van de VVD-fractie steunen het doel om te komen tot een gemeenschappelijk referentieraamwerk dat kan dienen als vertaalmiddel tussen verschillende kwalificatiesystemen en de onderscheidende niveaus. Wat deze leden betreft mag de Europese Commissie (EC) hier meer tempo op maken. De aanbeveling over een leven lang leren sluit goed aan bij de gedachten die hierover leven bij de leden van deze fractie, hoewel dit een nationale aangelegenheid blijft en de EC hierover dus feitelijk niets te zeggen heeft. Het enige dat wordt nagestreefd is een uitwisseling van ervaringen, zo merken deze leden op.

*De brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 1 december 2006 inzake lijst met vragen m.b.t. Fiche 10 en 11<sup>1</sup>*

Met betrekking tot Fiche Moderniseringsagenda voor de universiteiten hebben de leden van de VVD-fractie de volgende opmerkingen. De EC wil door het centraliseren van het wetenschapsbeleid de concurrentie aangaan met de Verenigde Staten. Men wil voorkomen dat het geld voor wetenschappelijk onderzoek versnipperd en daarom centrale sturing op Europees niveau regelen. De vraag is of dit inderdaad tot de beoogde kennisinfrastructuur gaat leiden. Is het niet waarschijnlijker dat er een koehandel in wetenschapsprojecten ontstaat, zoals ook is gebeurd bij de toewijzing van Europese instellingen. Landen zullen over het algemeen meer geïnteresseerd zijn in het krijgen van voldoende wetenschapsprojecten dan in het creëren van een Europese kennisinfrastructuur. Daarom willen de leden van deze fractie dat het kabinet hierbij inzet op toewijzing van de wetenschapsprojecten op basis van de kwaliteit van instellingen en niet op basis van nationale belangen. Voor het overige steunen zij in grote lijnen de inzet van het kabinet.

## **II INFORMELE RAAD CULTUUR EN MEDIA D.D. 12 EN 13 FEBRUARI**

De leden van de PvdA-fractie hebben kennisgenomen van de resultaten van de behandeling van de richtlijn «Televisie zonder grenzen» in het Europees Parlement. Zij zijn teleurgesteld over de regelzucht die het Parlement aan de dag heeft gelegd. Zoals in een eerder overleg met het kabinet opgemerkt, willen deze leden dat de Europese regelgeving zich beperkt tot een viertal vlakken, te weten: een verbod op sluikreclame en subliminale technieken, de verplichting om kijkers te attenderen op sponsoring of productplaatsing, regels om kinderen te beschermen en afspraken over reclame voor maatschappelijk schadelijke producten (alcohol, tabak, milieuvervuilende producten). Voor dergelijke regels is volgens deze leden een onderscheid tussen lineaire en non-lineaire diensten onzinnig. Dat doet geen recht aan de verdergaande integratie van de verschillende mediatypen. Op deze regulering na, is volgens de leden van voornoemde fractie geen regulering nodig. Regels over de lengte van reclameblokken bijvoorbeeld is op Europees niveau onnodig. Is het kabinet het met deze leden eens dat de door het Europees Parlement vastgestelde richtlijn nog steeds uitblinkt in regelzucht? Is het kabinet bereid in de gesprekken met de Europese Commissie aan te dringen op verdere deregulering, conform de hierboven genoemde lijnen? Zo neen, zou het kabinet dan inhoudelijk haar bezwaren willen aangeven tegen de door deze leden gewenste aanpak, zo vragen de leden van deze fractie.

---

<sup>1</sup> Kamerstuk 22 112, nr. 477.

### III REACTIE VAN DE MINISTER

#### Inleiding

De leden van het CDA geven aan dat zij eraan hechten om regelmatig met het kabinet te kunnen overleggen en dat de tijdigheid van het toesturen van fiches te wensen over laat; zij vragen hoe dit in de toekomst verbeterd kan worden.

Ik onderschrijf het belang van overleg met de Kamer over Europese thema's volledig. Betrokkenheid van de Kamer in een vroegtijdige fase van het Europese besluitvormingsproces is zowel wenselijk als nuttig. De regering streeft er – zoals u weet – naar BNC-fiches uiterlijk zes weken na het verschijnen van het Commissievoorstel aan de Kamer te zenden opdat uw Kamer zich tijdig een oordeel kan vormen over de opstelling van de regering in Brussel. In praktijk wordt deze termijn regelmatig niet gehaald. Doordat het opstellen van fiches een zorgvuldig proces is dat in afstemming met alle departementen plaatsvindt is vertraging van deze fiches zeer te betreuren. Derhalve ben ik het met deze leden eens dat alle inspanningen erop gericht moeten zijn de termijn te halen.

#### **I Geannoteerde agenda Onderwijs, Jeugd en Cultuurraad van 16 februari 2007, deel onderwijs**

##### *1. bijdrage van de OJC-Raad aan de Europese Voorjaarsraad*

De leden van de PvdA vragen hoe we ervoor kunnen zorgen dat het gevoel van urgentie ten aanzien van de Lissabon-agenda overall in Europa even groot is. Zij vragen of de minister er op aan kan dringen dat in de OJC-Raad wordt gesproken over wat in 2010 het resultaat moet zijn en wat precies door de lidstaten gerealiseerd moet zijn, met specifieke aandacht voor samenwerking in innovatie, studeren over de grenzen en concreet beleid om het lerarentekort op te vangen. Ook de leden van het CDA vragen wat het kabinet precies beoogt op Europees niveau te bereiken op het terrein van leraren en op welke wijze Europese interesse voor dit onderwerp aansluit bij de Nederlandse aandacht ten aanzien van kwaliteitseisen die gesteld worden aan leraren en lerarenopleidingen. De essentie van het instrument van open methode van coördinatie dat gebruikt wordt bij de invulling van de Lissabon-agenda is dat lidstaten vrij zijn om zelf invulling te geven aan de doelstellingen en het behalen daarvan. Lidstaten (ook de nieuwe lidstaten) worden hierdoor niet allemaal gelijk behandeld maar zullen naar eigen kunnen bijdragen aan het behalen van de Lissabondoelstellingen. Tegelijkertijd gaat er van de openbaarheid van gegevens een zodanige druk uit dat lidstaten de urgentie hiervan wel degelijk onder ogen zien.

Ik wijs u er verder op dat in het EU werkprogramma Onderwijs en Opleiding 2010<sup>1</sup> – als uitwerking van de Lissabondoelstellingen op het gebied van onderwijs en opleiding – en met name middels de benchmarks<sup>2</sup> die als kwantitatieve uitwerking van de Lissabondoelstellingen in 2003 opgesteld zijn zeer nauwkeurig omschreven staat wat het resultaat zal moeten zijn dat lidstaten op prioritaire aandachtsgebieden in het onderwijs gerealiseerd dienen te hebben in 2010. Ik heb u hiertoe op 19 december 2003 een Actieplan EU-benchmarks (Tweede Kamer 2003–2004, 29 386, nr. 1) gestuurd waarin de Nederlandse bijdrage aan de EU-benchmarks aangegeven werd. Tijdens de OJC-Raad zal een uitwisseling van gedachten plaatsvinden over de toekomst van het werkprogramma ná 2010. Ik zal daar de wenselijkheid onderstrepen van concretisering van initiatieven na 2010. Ook zal ik aangeven dat het mijns inziens van belang is om op het terrein van beschikbaarheid van kwalitatief goede leraren ervaringen en kennis uit te wisselen. Het blijft overigens nadrukkelijk een nationale taak en verantwoordelijkheid om concreet beleid te maken om het leraren-

<sup>1</sup> <http://register.consilium.eu.int/pdf/en/01/st05/05980en1.pdf>

<sup>2</sup> [http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/ojdat/2003/c\\_134/c\\_13420030607en00030004.pdf](http://europa.eu.int/eur-lex/pri/en/ojdat/2003/c_134/c_13420030607en00030004.pdf)

tekort op te vangen. Wel kunnen we op Europees niveau kennis en ervaringen uitwisselen en laten onderzoeken welk beleid ten aanzien van bijvoorbeeld het bestrijden van lerarentekorten werkt en wat niet. Ook het beleid ten aanzien van kwaliteitseisen zou op een dergelijke manier aangepakt kunnen worden. Samenwerking in innovatie en studeren over de grenzen zijn onderwerpen die op EU-niveau centraal staan en waar ook zeer concreet invulling aan wordt gegeven<sup>1</sup>.

## 2. Discussievragen over de toekomst van het EU Onderwijs- en Opleidingsprogramma 2010

De leden van het CDA vragen wat het kabinet in het 2010 werkprogramma wil krijgen. Zij vragen welke aandacht er op Europees niveau wordt besteed aan voor- en voerschoolse educatie en aan voortijdig schoolverlaten. Zij vragen tevens op welke wijze er rekening gehouden wordt met de startpositie van met name de nieuwe Europese lidstaten. Zoals hierboven beschreven gaat het tijdens de OJC-Raad over de toekomst van het werkprogramma ná 2010. Mijn inbreng hiervoor heb ik u op 30 januari toegestuurd. Over voortijdig schoolverlaten bestaat sinds 2000 een «Lissabondoelstelling», waaraan ook Nederland invulling heeft gegeven in het Actieplan EU-benchmarks (zie boven). Blijft staan dat de essentie van de open methode van coördinatie is dat lidstaten naar eigen kunnen bijdragen aan het Lissabonproces; dit geldt ook voor lidstaten met een recente startpositie.

Voorts vragen de leden van het CDA hoe het kabinet de uitwerking van *evidence based* onderwijsonderzoek voor zich ziet, welke plek dit op Europees niveau moet krijgen en of EIT daarin een rol moet krijgen. Zij vragen daarnaast of de minister al weet waar het EIT gerealiseerd zal worden, of een uitvoerend comité van 60 personen niet te veel is en of de lidstaat waar het EIT gevestigd zal worden een grotere bijdrage zal moeten leveren.

Het is niet duidelijk op welke wijze de uitwerking van *evidence based* onderzoek op Europees niveau precies vorm gaat krijgen. In maart organiseert het Duitse voorzitterschap een conferentie hierover. Ik zou mij kunnen voorstellen dat Europese fondsen (zoals het Leven Lang Leren programma) opengesteld kunnen worden voor het gezamenlijk doen van *evidence based* onderwijsonderzoek door lidstaten. Nationaal kunnen we de resultaten van dit soort onderzoek benutten, waarbij altijd nauwkeurig zal moeten worden gekeken of oplossingen in een bepaald land ook in een andere context passen. De rol van *evidence based policy research* in het EIT valt nu nog niet aan te geven. Veel hangt af van de innovatiegebieden die zullen worden geselecteerd. Over die gebieden, en zelfs over de manier waarop die te selecteren, bestaat geen duidelijkheid. Overigens zie ik eerder mogelijkheden in het vergroten van het gebruik van de uitkomsten van Europees onderzoek dat in de afgelopen jaren en in de toekomst uit de Kaderprogramma's is en wordt gefinancierd. Een voorbeeld hiervan is het onderzoek op ICT gebied, dat heel waardevol kan zijn voor vernieuwing van het onderwijs. Het is niet bekend waar het EIT gerealiseerd gaat worden, maar ik ben het ermee eens dat een lidstaat die de Governing Board wil huisvesten daar vanzelfsprekend wel zelf een grotere bijdrage aan zal moeten leveren. Hetzelfde geldt voor de financiering van de ondersteunende bureaus van een *Knowledge and Innovation Community*, die verspreid over Europa gehuisvest zullen worden. Het is op dit moment echter te vroeg om hierover als Nederland een uitspraak te kunnen doen. Veel hangt immers af van de vraag welke gebieden zullen worden geselecteerd en of deze interessant zijn voor Nederland. Met een maximale staf van 60 lijkt de Commissie zich wel te houden aan de wens van de lidstaten dat het overkoepelend orgaan geen zwaar bureaucratisch instituut moet worden. Maar deze omvang moet natuurlijk wel aangepast

<sup>1</sup> Mobiliteit: het Leven Lang Leren programma ([http://ec.europa.eu/education/programmes/newprog/index\\_en.html](http://ec.europa.eu/education/programmes/newprog/index_en.html)), samenwerking in innovatie: European Research Council ([http://ec.europa.eu/research/era/index\\_en.html](http://ec.europa.eu/research/era/index_en.html)) en KP7 ([http://ec.europa.eu/research/future/index\\_en.cfm](http://ec.europa.eu/research/future/index_en.cfm))



worden aan de onderbouw van het EIT: het aantal kennis- en innovatie-gemeenschappen.

Vervolgens vragen de leden van het CDA hoe zich de ontwikkeling van een nationale strategie voor Leven Lang Leren verhoudt met de mededeling van de Europese Unie.

De mededeling van de EU – ervan uitgaand dat hier de mededeling over *Adult Learning* bedoeld wordt – gaat onder andere over het belang van blijvend leren en van het erkennen van verworven competenties (EVC). De nationale strategie voor leven lang leren waar de regeringsleiders in 2004 om hebben gevraagd is een allesoverkoepelende strategie voor onderwijs en scholing «van de wieg tot het graf» die lidstaten moeten opstellen. Die strategie is dus breder en zal bijvoorbeeld ook gaan over voorschoolse educatie, bestrijden van voortijdig schoolverlaten, maar kan daarnaast ook de thema's blijvend leren en EVC bevatten.

De leden van de CDA- en PvdA-fracties vragen hoe het kabinet de sociale aspecten van een Leven Lang Leren – en de sociaal-culturele zijde van het onderwijs in het algemeen – op Europees niveau onder de aandacht zal brengen. Zoals al vermeld in de u toegestuurde geannoteerde agenda staat ben ook ik voorstander van evenwicht tussen de economische kant van onderwijs en de sociaal-culturele kant. In de kernboodschappen die we aan de Europese Raad sturen zal ik daarom niet alleen duidelijk maken hoe onderwijs aan groei en werkgelegenheid kan bijdragen maar ook het belang van de sociaal-culturele dimensie van het onderwijs benadrukken (zoals het bijdragen aan sociale cohesie en de rol van onderwijs om iedereen gelijke kansen te geven). Ik zal daarnaast tijdens de discussie over de toekomst van het werkprogramma voor onderwijs en opleiding 2010 dit punt ook in het algemeen aan de orde stellen en vragen voor aandacht voor de sociaal-culturele kant van onderwijs, zoals sociale cohesie, burgerschap en talentontwikkeling van ieder individu. De Nederlandse inzet is altijd geweest om te zorgen dat het Leven Lang Leren Programma, zoals de combinatie van EU-mobiliteitsprogramma's tegenwoordig heet, ook hieraan een bijdrage levert. Zo zijn bevordering van actief burgerschap, ruimere toegang voor kansarmen, culturele verscheidenheid en het inspelen op de bijzondere behoeften van mensen met een handicap enkele van de sociaal-culturele doelstellingen die opgenomen zijn in het Leven Lang Leren-programma. Ik wijs u er in dit verband tenslotte op dat 2008 het Europese Jaar zal zijn van de Interculturele Dialoog en 2009 waarschijnlijk het Europese Jaar van verbinden van cultuur en onderwijs wordt.

De leden van het CDA vragen zich voorts af of het verstandig is om een kwalificatiestructuur op sectoraal niveau te ontwikkelen en waarom er niets over primair- en voortgezet onderwijs staat in het fiche. Ook vragen deze leden hoe deze ontwikkeling van een Europees raamwerk past bij de ontwikkelingen op nationaal niveau, zoals het herontwerp en de kwalificering van het mbo. Daarnaast willen deze leden pleiten voor het betrekken van de opleidingen van landen buiten de Europese Unie bij het EQF. Het kwalificatieraamwerk (EQF) is van belang voor meerdere sectoren die ook alle bij de ontwikkeling worden betrokken. Die sectoren van het onderwijs bevinden zich niet in dezelfde fase als het gaat om de vastlegging van kwalificaties.

- Het voortgezet onderwijs kent eigenlijk geen kwalificatiestructuur, maar alleen diplomaniveaus.
- De BVE-sector werkt wel met een kwalificatiestructuur (in vier niveaus).
- Het hoger onderwijs werkt aan een nationale kwalificatiestructuur op basis van afspraken in het kader van het Bologna-proces, waarop in eerste instantie al het onderscheid tussen *Bachelor* en *Master*-opleidingen is gebaseerd.

Ondanks evidente faseverschillen wordt getracht te komen tot een samenhangend overzicht van nationale kwalificaties die zich termijnen van de acht niveaus van het Europees Kwalificatie Raamwerk laten beschrijven. Het herontwerp van de kwalificatiestructuur voor het middelbaar beroeps-onderwijs en andere nationale ontwikkelingen zijn in wezen niet van invloed op de implementatie van het EQF. Het EQF is een raamwerk dat niveaus transparant en vergelijkbaar maakt – het aantal opleidingen of de inrichting daarvan doet er in feite niet toe. Het EQF biedt straks de mogelijkheid om nationale kwalificaties van de Europese lidstaten te vergelijken met kwalificaties in de VS of andere landen. Met andere woorden: het Europees kwalificatieraamwerk maakt dat kwalificaties uit Europese landen wereldwijd begrepen en vergeleken kunnen worden. In dat opzicht zijn landen buiten de EU dus zeker betrokken. De niet-EU landen actief betrekken bij de opzet van het EQF zou het ontwikkelingstraject vertragen.

De leden van de PvdA vragen verder wat goede onderwijspraktijken zijn die moeten worden vergeleken en wat het kabinet wil inbrengen over flexibilisering van de arbeidsmarkt.

Op Europees niveau vindt momenteel het zogenaamde «peer learning» plaats, waarbij goed- en minder-goed presterende lidstaten bespreken wat de mogelijke oorzaken zouden kunnen zijn van het succes van lidstaten op het desbetreffende thema. Momenteel vindt onder andere uitwisseling van informatie plaats op de thema's lerarenbeleid, wiskunde en technologie, hoger onderwijs en erkenning van EVC. Indien deze praktijken interessant genoeg bevonden worden, zal bezien worden of en op welke wijze deze in het Nederlandse beleid ingebracht kunnen worden.

Het onderwerp Flexibilisering van de arbeidsmarkt valt onder de verantwoordelijkheid van het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid en wordt behandeld in de EU Raad voor Werkgelegenheid en Sociaal Beleid. Daar wordt dan ook de Nederlandse inbreng bepaald. Ik heb naar dit thema verwezen, dat door de Europese Commissie in haar Voortgangsrapportage genoemd wordt als één van de ontwikkelingen in de toekomst, omdat dit consequenties kan hebben voor het onderwijs. Indien *flexicurity* de ontwikkeling van de toekomst is, dan zal het onderwijs daarop in moeten spelen, bijvoorbeeld door extra aandacht voor blijvend leren en het erkennen van informeel leren.

*Fiche 1: Mededeling Europees Instituut voor Technologie (EIT) d.d. 27 december 2006*

De leden van de PvdA- en VVD-fracties geven beiden aan belang te hechten aan een evaluatie van het EIT. De leden van de PvdA-fractie adviseren het kabinet daarnaast om zich sterk te maken om de hoofdvestiging van het instituut naar Nederland te halen.

Ik deel de opvatting van deze fracties dat een goede evaluatiebepaling in de EIT-verordening gewenst is. In het voorliggende voorstel is nu een herzieningsclausule opgenomen die bepaalt dat de Commissie na vijf jaar en daarna elke vier jaar verslag doet over de uitvoering van de verordening. Zo nodig zal de Europese Commissie dan passende wijzigingsvoorstellen doen. Ongetwijfeld zal deze evaluatiebepaling, en de evaluatie-termijn, uitgebreid onderwerp van discussie in de Raad worden.

Het kabinet verwelkomt het EIT-voorstel op hoofdlijnen, maar heeft tegelijk nog vragen zoals in het fiche uiteengezet. Hoewel de regeringsleiders in december hebben aangedrongen op snelle besluitvorming, is het algemene beeld dat de meeste lidstaten met teveel vragen zitten over met name de financiering van het EIT en de governance structuur om zich reeds in de strijd te werpen voor de hoofdvestiging. Slechts een aantal nieuwe lidstaten en Oostenrijk hebben tot dusver belangstelling geuit voor de hoofdvestiging van het EIT, de overige lidstaten stellen zich op dit

punt nog zeer terughoudend op. Overigens zou de Governing Board ook de status van Uitvoerend Agentschap kunnen krijgen zoals is gebeurd met de European Research Council. Dergelijke agentschappen moeten gevestigd worden in een plaats waar de Europese Commissie is gevestigd, dus Brussel of Luxemburg. De vraag is of de hoofdvesting van het EIT vanuit innovatie-oogpunt wel zo interessant is gezien het beoogde netwerk-karakter van het EIT. Een groot deel van de centrale staf zal zich immers vooral bezig houden met managementtaken en niet bestaan uit toponderzoekers. Daarnaast zal iedere Kennis- en Innovatiegemeenschap waarschijnlijk ook een kleine centrale organisatie hebben. Waar deze KIG's worden gevestigd hangt met name af van de keuze van de thema's. Niettemin onderhoudt het kabinet hierover de nodige contacten met het veld, in het bijzonder VSNU, VNO-NCW en de drie Technische Universiteiten.

*Fiche 2: Mededeling – Doelmatigheid en rechtvaardigheid Europese onderwijs- en opleidingsstelsel d.d. 15 november 2006*

De leden van de VVD-fractie zijn van mening dat kansrijkheid in het onderwijs dient te gaan over financiële toegankelijkheid en niet over de inhoud van het onderwijs zelf; deze leden willen geen middelmaat via de Europese achterdeur in huis halen.

Kansrijkheid in het onderwijs dient naar mijn mening, naast financiële toegankelijkheid, ook te gaan over de mogelijkheid van elke leerling om diens talenten te ontwikkelen. Het beste uit elke leerling halen betekent ook ruimte voor excelleren. Het huidige Nederlandse onderwijsbeleid besteedt daar speciaal aandacht aan.

*Fiche 3: Aanbeveling Europees Kwalificatie Raamwerk Leven Lang leren d.d. 21 december 2006*

De leden van de CDA-, PvdA- en VVD-fractie vragen allen naar de tijdigheid van de implementatie van het raamwerk; het baart de PvdA-fractie zorgen dat andere lidstaten een laag ambitieniveau lijken te hebben. Met het ontwikkeltraject zal een behoorlijke periode zijn gemoeid. Ik vind die periode niet te lang, omdat ik groot belang hecht aan zorgvuldigheid en aan het voorbereiden van de partijen in het onderwijsveld. De termijn die de Europese Commissie stelt is ruim (inmiddels is afgesproken dat voor 2011 het Raamwerk geïmplementeerd dient te zijn), Nederland zal daar naar verwachting ruimschoots aan kunnen voldoen. De bedoeling van de Europese Commissie is dat in 2011 alle 27 lidstaten het EQF op vrijwillige basis volledig hebben ingevoerd.

*De brief van de minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap d.d. 1 december 2006 inzake lijst met vragen m.b.t. Fiche 10 en 11.*

De leden van de VVD-fractie vragen of het centraliseren van wetenschapsbeleid op Europees niveau inderdaad tot de beoogde kennisinfrastructuur gaat leiden en niet gaat leiden tot een koehandel in wetenschapsprojecten. De leden van deze fractie willen dan ook dat het kabinet hierbij inzet op toewijzing van de wetenschapsprojecten op basis van de kwaliteit van instellingen en niet op basis van nationale belangen.

Het verminderen van de fragmentatie van het Europese onderzoek is de belangrijkste overweging die ten grondslag ligt aan het streven naar de vorming van één Europese Onderzoeks Ruimte dat reeds in 2000 werd gelanceerd in het kader van het Lissabonproces. Ik verwijs graag naar verschillende documenten waarin de kabinetsvisie hierop is geformuleerd, zoals recentelijk de brief over het werkplan van de Europese Commissie voor 2007 (Tweede Kamer 2006–2007, 22 112, nr. 480). Ik deel de overweging van de fractie dat de financiering van Europese onderzoeksprojecten vooral op basis van excellentie moet worden gebaseerd. Dat is ook consequent de inzet geweest bij de onderhandelingen over het Zevende Kaderprogramma voor onderzoek en ontwikkeling, in

het bijzonder bij de nieuwe European Research Council, en dit streven is ook in het besluit gehonoreerd. Het EU Kaderprogramma heeft overigens een bewezen staat van dienst ten aanzien van de selectie op basis van kwaliteitsoverwegingen. Geografische overwegingen spelen een rol in de selectie op basis van vereisten zoals het minimum aantal deelnemende landen, maar die selectie «koehandel» noemen doet hieraan geen recht. Nationale belangen spelen van oudsher een grotere rol spelen bij de besluitvorming over de vestiging van grootschalige Europese onderzoeksfaciliteiten, mede door de fysieke vestigingsaspecten en directe economische effecten. Hierbij zal echter in het algemeen gelden dat een lidstaat die grotere kansen wil maken op vestiging van een faciliteit, ook hierin het voortouw zal moeten nemen en bereid zal moeten zijn tot grotere investeringen dan de andere deelnemende landen.

## **II Informele Raad Cultuur en Media dd. 12 en 13 februari.**

De leden van de PvdA-fractie vragen met betrekking tot de herziening van de richtlijn Televisie zonder Grenzen of de door het Europees Parlement vastgestelde richtlijn nog steeds uitblinkt in regelzucht, of het kabinet bereid is in de gesprekken met de Europese Commissie aan te dringen op verdere deregulering conform de door de PvdA genoemde lijnen en zonne, wat de bezwaren zijn tegen deze door de PvdA gewenste aanpak. De huidige richtlijn kent zowel inhoudelijke als kwantitatieve, tijdsgerelateerde regels voor reclame. Deze regels richten zich alleen op lineaire audiovisuele mediadiensten. Met het oog op de voortschrijdende maatschappelijke en technische ontwikkelingen achten Commissie, Raad en Parlement het wenselijk om deze regels opnieuw te bezien. Deze herziening betreft enerzijds de reikwijdte van de richtlijn en anderzijds een herbezinning op hetgeen wel dan wel juist niet geregeld dient te worden door de richtlijn. Nederland heeft zich tijdens de onderhandelingen over de richtlijn consequent verzet tegen voorstellen die leiden tot méér regulering, tenzij dit het bereiken van een gelijk speelveld tussen binnenlandse en buitenlandse omroepen zou bevorderen. Daarbij kan gedacht kan worden aan Nederlandse steun voor het voorstel van het Europees Parlement dat de toegankelijkheid van audiovisuele mediadiensten voor auditief en visueel gehandicapten moet bevorderen.

In de onderhandelingen over de herziening van de richtlijn heeft Nederland langs enkele eerder met uw Kamer besproken lijnen geopereerd. In de Raad en in het optreden richting Europees Parlement en Europese Commissie is daarvoor – tot nu toe – met redelijk succes een lans gebroken. Mede op Nederlands aandringen is de uitbreiding van de reikwijdte van de richtlijn naar non-lineaire diensten beperkt gebleven tot het stellen van een aantal basisregels die de jeugd en kwetsbare groepen moeten beschermen. Nederland heeft er met succes voor gepleit dat de richtlijn zo min mogelijk barrières opwerpt voor nieuwe of in ontwikkeling zijnde diensten. Daarbij is overigens diverse malen gewezen op te voorzien problemen als gevolg van een te rigide onderscheid tussen lineaire en non-lineaire audiovisuele mediadiensten. Een pleidooi voor één set regels voor alle diensten, ongeacht hun aanbiedingsvorm (lineair dan wel non-lineair), kon in de aanloop naar de Raadsvergadering van november 2006 echter niet op voldoende steun rekenen. De algemene benadering van de Raad kiest dan ook voor de tweedeling lineair – non-lineair. In lijn met het dereguleringsstreven heeft Nederland tevens consequent aangedrongen op het schrappen van een aantal kwantitatieve reclameregels. Dit leidt er waarschijnlijk toe dat de limiet op de hoeveelheid uit te zenden reclame per dag wordt afgeschaft. Uit oogpunt van consumentenbescherming heeft de Raad er wel voor gekozen om een uurlimiet van 20% te handhaven. Daarnaast komen er bijvoorbeeld meer mogelijkheden om tv

films (met uitsluiting van feuilletons, miniseries en documentaires) cinematografische produkties en nieuwsprogramma's te onderbreken. Naast de hier door mij genoemde kwantitatieve voorbeelden, heeft Nederland er met anderen in de Raad succesvol op aangedrongen dat de reclameregels op het kwalitatieve, inhoudelijke vlak enigszins aangescherpt worden. Zo kent de huidige richtlijn geen regels voor een reclamevorm als productplaatsing. In Nederland past het Commissariaat voor de Media echter al wel beleidsregels toe op op enigerlei wijze gesponsorde programma's. De nieuwe richtlijn krijgt nu wel specifieke regels voor productplaatsing. Feitelijk wordt de richtlijn daarmee in lijn gebracht met de Nederlandse praktijk.